

Euskal Itzultzaile, Zuzentzaile eta Interpretarien Elkarte

Lurdes Auzmendi

Euskal Itzultzaileen Elkarteak aurtengo urtarrilaren 30ean egin zuen I.go Biltzar Nagusia eta hau urte bete luze batean egindako lanaren ondorioa izan zen.

Bederatzi hilabetetako bidea egin dugunean 130 bazkide gara lau arlo nagusitan banatuak, administrazioa, komunikabideak, literatura eta interpretaritza.

Bitza motza duen arren, itzulpengintzak edozein kultura garrantutan duen garrantzia izatera laister iritsiko garelakoan gaude, bai Euskal Herrian eta baita Euskal Herritik kanpo ere Euskal Itzultzaileen Elkartearen pisua nabaria bait da iadanik.

Elkartearen Estatutoetan adierazten den bezala, bere xedeak dira, euskal itzultzaileen babes juridikoa lortzea eta berauen lan baldintzak hobetzea; honetarako Elkarteak bere egiten ditu 1976ko azaroan UNESCOren Biltzar Nagusiak itzultzaileen babes juridikorako egindako gomendioak. Beste xede bat da euskarara edo euskaratik egiten diren itzulpenen kalitatea zaintzea, jatorrizko testuarekiko leialtasunez eta euskarazko kalitate minimo bat eskatuz burutuak izan daitezen.

Era guztietako obrak euskarara itzul daitezen ahalegintzea, euskal itzultzaileak prestatu eta hobe daitezen saiatzea eta euskal itzultzaileen interes ekonomiko eta sozialen sustapena eta defentsa dira Elkartearen beste helburu batzuk.

I.go Biltzar Nagusia egin zenean Elkartean eta ondorioz Estatu-toetan Zuzentzaile eta Interpretariei sarrera ematea erabaki zen eta honela Euskal Itzultzaileen Elkartea, Euskal Itzultzaile, Zuzentzaile eta Interpretarien Elkarte izatera pasatu zen. Elkartean sartzeko baldintzak hauek dira:

- a) Azken bost urteotan euskarara edo euskaratik bi liburu itzuli eta argitaratu izana; edo beste horrenbesteko itzulpen kopuru bat burutu izana; edo eta –hau interpretarientzat baldintza da–, 50 orduz kabinan aritu izana.
- b) edo Euskal Herriko nahiz Euskal Herritik kanpoko Itzultzaile edo Interpretari eskolaren bateko itzultzaile edo interpretari tituluaren jabe izatea.

Horiez gainera beharrezkoa izango da:

- c) Zuzendaritza Batzordearen onespena,
- d) eta Elkarteko hiru partaideren abala.

Elkartearen I.go Biltzar Nagusiak aukeratu zuen Zuzendaritza Batzordea bederatzi pertsonaz osatua dago: Lehendakaria, Juan Mari Lekuona; Lehendakariordea, Xabier Mendiguren; Idazkaria, Josu Zabaleta eta Diruzaina, Ramon Etxezarreta. Gainera itzulpen arlo bakoitzak bokal bat du Zuzendaritza Batzordean Administrazioa arloak salbu, honek bi bokal bait ditu itzultzaile kopuru handiari hobeto erantzuteko asmoz.

EIZIE Elkarte bezala eratu aurretik, zenbait euskal itzultzailek bazituzten harremanak beste Elkarte batzuekin. Elkartek harreman hauek duten garrantzia ahaztu gabe, harreman horiek sendotzea erabaki zuen eta pauso batzuk eman dira.

Beste Elkárteekiko harremani dagokionez ekintzarik inportantea Madrilen maiatzaren 6 eta 7an burututakoa da. Estatu-ko hizkuntzen arteko literatur itzulpenari buruzko jardunaldiak ospatu ziren APETI, APTC/LC, ATG eta gure partaidetzarekin, literatur itzulpen-gintzaren iragana, oraina eta etorkizuna aztertu zirelarik.

Jardunaldi hauen ondorioz nagusienak hauek izan ziren: Estatu-ko itzultzaile eta interpretarien egoera aztertu ondoren Estatuaren eta Autonomien Administrazioen aldetik behar adineko laguntzarik ez dagoela eta, ekimen pribatua ez dela aski itzulpenaren eta interpretatzaileen mundua normaltzeko Estatu espainoleko hizkuntzetan. Horregatik, hizkuntzen arteko normalkuntzara iristeko behar diren bitartekoak jartzea eskatzen zaie aipatutako erakundeei. Azkenik, lau itzultzaileen elkarteek beren arteko harremanak areagotzea erabaki zuten helburu amankomun batera iristeko, Estatu espainoleko Itzultzaile eta Interpretarien Federakundea eratzearen bitartez.

Estatu-ko Itzultzaileen Elkarteekin dauden harremanetaz gain, Europako beste zenbait Itzultzaile Elkarteekin ere harremanetan gaude, batez ere Europako Itzultzaileen Etxeen bitartez.

Puntu honetan aipatu behar da baita ere FIT edo Itzultzaileen Nazioarteko Federazioa. Izenak adierazten duen bezala, munduko itzultzaileen elkarten federazioa da hau eta gaur arte Estatu espainoletik ordezkari bat dago, APETI elkartekoa hain zuzen. Estatu espainolari bi ordezkari dagozkio federakundean eta bertan hizkuntzen ordezkari buruzko planteamendu berri eta zabalago bat egiten ez den bitartean, birekin jarraituko da, beraz urte honen buruan konpondu beharko da Estatu Espainoletik zein Elkartetako ordezkariak joango diren FITera.

Edozein herri bere hizkuntzaren eta kulturaren normalkuntza lortu nahi badu, ezinbestekoa da ondare unibertsala itzultzea. Zentzu honetan EIZIEk proiektu bat aurkeztu zion Eusko Jaurlaritzari ondare hori itzultzeko eta argitaratzeko. Eusko Jaurlaritzak begi onez ikusi zuen proiektua eta denbora gutxian asko aurreratu dela esan behar da.

Elkartek bere aldetik 100 titulu itzultzea eta argitaratzea proposatu du eta itzuli beharreko liburuak aukeratuta daude. Orain Jaurlaritzaren eta Argitaletxeen Elkartearen akordioa lortzea falta da proiektuari ekiteko. Ziur gaudē askok eskertuko dutela pauso berri eta handi hau, eta ziur gaudē baita ere batez ere irakaskuntza arloan euskara normalizazio bidera eramateko ematen ari diren pausoen ondorioz Unibertsitateraino beren ikasketak euskaraz burutzen ari direnek material preziatua izango dutela beren eskuetan.

Lehenago esan dudan bezala, hilabete gutxitako bizitza du Elkarteak, baina gai ugari tratatu eta erabaki behar izan ditu denbora horretan.

Itzulpen arlo desberdinen arabera, eta Elkartearen xedeetako bat betetzen hasiz, itzultzaile eta interpretarien prestaketarako zenbait pauso eman dira. Interpretarien batzordeak eratuta hiru egunetako mintegi bat ospatu zen ekainaren azken egunetan interpretaritzaren teoriak eta teknikez. Hamabost interpretarik parte hartu zuten eta urte amaiera arteko mintegi programa bat ere osatu zuten, arlo honetan dauden hutsune nabariak Jaurlaritzak, Unibertsitateak edo beste instituzioek jaramonik ez dietela egiten ikusita.

Zentzu berean, literatur itzultzaileek urrian hasi eta urte amaiera arte sei mintegi egingo dituzte literatur itzulpenaren teoria eta joera ezberdinak aztertu eta beraien arteko kontrastaketa lanari ekiteko asmoz.

Komunikabideetarako eta bereziki Euskal Telebistarako itzulpenak egiten dituzten itzultzaileak medioaren garrantziaz eta honetarako hizkuntz eredurik ez egoteaz kezkatutik, Jaurlaritzan hizkuntz politikarekin erlazionatutako sailei eta Euskal Telebistari alde bategitik eta Euskaltzaindiari bestetik hizkuntz ereduak finkatzea eskatu diete, komunikabideetako hizkuntzak eta kasu honetan euskarak eragin zuzen-zuzena bait du herriarengan.

Hizkuntz ereduaren arazoak kezkatu ageri dira administrazioko itzultzaileak ere. Azken urteotan itzultzaile asko kontratatu dira administrazio publikoko arlo ezberdinetan, baina itzultzaile hauek hiz-

kuntz eredu sendo eta bateratu bat gabe aurkitzen dira. Bestalde, itzultzaile asko eta asko itzultzaile lanak egiteaz gain interpretaritza, kultur animazio eta beste lan batzutara bideratzen dituzte. Guztien kasua zehazki ezagutu asmoz, inkesta bat egingo da administrazioko itzultzaileen artean planifikazio eta programazio serio bati ekiteko bidean.

Beste arazo batzuk:

- Zinpeko itzultzaile edo interpretarien plazak.

Estatu espainoleko zinpeko itzultzaile edo interpretarien (traductor jurado) plazak ateratzea gobernu zentraleko Atzerri Ministrariari dagokio. Honen ondorioz lurralde autonomoetan arazoak sortzen dira hain beharrezkoa den mota honetako itzultzailek ez dagoelako eta plazak konkurtsora ateratzeko, bertako gobernuak konpetentziarik ez dutelako.

Estatuko hizkuntzen arteko zinpeko itzulpenak egiteko plazak ateratzea Atzerri Ministeritzaren esku egotea zentzugabea da. Catalunya Parlamentoak eta Eusko Jaurlaritzak akordioak hartu dituzte beren lurraldeetan plaza hoiek sortzeko, baina ez zaizkie gobernu zentralaren aldetik onartu eta beraz, soluziorik gabe jarraitzen da.

EIZIEren I Biltzar Nagusian onartu zen 88rako egitasmoaren araber, zortzi miloi pezetako defizita ateratzen zen. Elkarteak bere proiektuak burutzeko behar zuen dirua lehenik Eusko Jaurlaritzari eskatu zitzaion. Eusko Legebiltzarrean 88rako aurrekontuak onartu zirenean EIZIERentzat bi miloi pezetako laguntza onartu zen, Gobernuak Elkarte berria garelako eta zer egiteko gai garen ez dugula azaldu argudiatu zuelarik. Beraz, bazkideen kuotetatik ateratzen denaz gain, bi miloi pezeta izango ditugu.

Diru arazoei dagokionez Gipuzkoako Kutxak eskaini digun laguntza aipagarria da, Madrilgo itzulpen jardunaldietako gastuetarako laguntza eta interpretaritza mintegirako subentzio osoa eman bait digu.

Itzultzaile eta interpretarientzat titulazioa eta Tarazonako Itzultzailearen Etxea dira Elkartek eskuartean izan dituen beste bi gai. Halere hauei buruzko berri zabalagoak beste orrialde batzutan aurkituko dituzue.

Azkenik, berri hau eskeintzeko erabiltzen den SENEZ aldizkariak bi hitz. Dakizuenez, aldizkari hau orain arte Martuteneko Itzultzaile Eskolak argitaratzen zuen. Elkartea sortu zenean, itzulpen teoriak eta itzulpenaren inguruko berrietaz arduratzen den aldizkaria Elkartek bere eskuetan hartzea erabaki zuen.

Ikusten denez, EIZIE elkarteak gauza batzuk egin ditu, baina batez ere egin duena da, aspalditik erantzun zain dauden hainbat arazori irtenbideak emateko lanak martxan jartzea. Elkarteko bazkideen ahaleginarekin eta laguntza emateko interesaturik eta prest dauden guztiekin euskarari eta Euskal Herriari itzulpen eta interpretaritzaren bidez zor zaiona emango diolakoan dago EIZIE.

SINTESIS

La Asociación de Traductores, Correctores e Intérpretes de Lengua Vasca

Esta Asociación celebró el pasado enero su primera Asamblea General, fruto de la labor realizada durante todo un año. En estos momentos la Asociación reúne a 130 asociados, agrupados en cuatro campos: Administración, medios de comunicación, literatura e interpretación.

Estas son sus finalidades: conseguir protección jurídica para los traductores vascos, mejorar sus condiciones de trabajo así como la calidad de las traducciones hechas al o del euskara; tratar de que se traduzcan al euskara todo tipo de obras; preparar traductores así como mejorar los ya existentes, y, de un modo general, defender sus intereses económicos y sociales.

En la Asamblea se definieron las condiciones de acceso a la Asociación -tener una experiencia concreta y probada en la profesión, más la aprobación y aval de miembros de la Asociación -, y se eligió la Junta Directiva, cuyo presidente es Manuel Lekuona. En ella tomarán parte asimismo un vocal de cada uno de los

cuatro grupos, (dos por parte de los traductores administrativos, dado su elevado número).

EIZIE ha tratado de estrechar relaciones con otras Asociaciones semejantes, del Estado (APETI, APTC/LC, ATG) e internacionales (FIT). Así, en las Jornadas de Traducción entre lenguas del Estado celebradas en Madrid en mayo, una de las más importantes conclusiones a las que se llegó fue la necesidad de hacer que las Administraciones, tanto central como autonómicas, tomen medidas para llegar a una normalización entre estas lenguas, así como estrechar más las relaciones de las cuatro Asociaciones, creando una Federación Estatal de Traductores e Intérpretes.

Hay que señalar que la Asociación ya ha llevado a cabo diversas actividades, como un cursillo celebrado en junio sobre teorías y técnicas de la interpretación; y pronto se pondrán en marcha seis seminarios de traducción literaria. Hay que decir también que esta revista, Senez, ha pasado de manos de la Escuela de Traductores de Martutene a la Asociación.

En cuanto a los proyectos, nombraremos el presentado al Gobierno Vasco para la traducción de 100 títulos de la literatura universal. En estos momentos, falta por concretar el acuerdo entre Gobierno y editoriales. También existe el proyecto, teniendo en cuenta el problema que supone carecer de un modelo lingüístico acabado, de llevar a cabo una encuesta entre los traductores administrativos, con el fin de llegar a una planificación seria.

Nombraremos para terminar el problema económico de la Asociación; de un presupuesto anual de 8 millones, el Gobierno Vasco ha concedido 2, alegando que se trata de algo nuevo y cuya posible labor se desconoce. En este sentido, hemos de agradecer la ayuda de la Caja de Guipúzcoa, que ha subvencionado varias actividades de esta Asociación.

SYNTHESIS

The Association of Basque Translators, Correctors and Interpreters

The association held last January its first general meeting, as a consequence of the work carried out all along the year. At present, the Association numbers one hundred and thirty members, divided into four sections: administration, media, literature and interpretation.

Its objectives are: to get the protection of the law for basque translators; to improve their working conditions, as well as the quality of translations from or into

basque; to try that any kind of work is translated into basque; to prepare translators and polish up those working at the moment; and, generally speaking, to defend their economic and social interests.

At the meeting the conditions to enter the Association were established: a proven professional experience must be had as well as the approval and guarantee of Association members; the Board of Directors was elected, Manuel Lekuona being its president. A member of each of the four groups will also take part -two in the case of public translators, given its high number.

EIZIE has tried to tighten the relationship with other Associations, spanish (APETI, APTC/LC, ATG) and foreign (FIT). This way, at the Translation Congress for the different languages of the state, held last May in Madrid, one of the most important conclusions was the need to achieve that the administrations, both central and autononomical, give their help to these Associations. Other conclusion was, in order to strengthen the relationship among the four Associations, to create a State Federation of Translators and Interpreters.

The Association has already carried out several activities, such as a brief course which took place in June on technics and theories of interpretation; and six seminars on literary translation will soon be set up. It should also be mentioned that this review, Senez, has passed from the hands of the Translators School of Martutene into those of the Association.

As for the projects, we can mention the one presented to the Basque Government for the translation of one hundred titles belonging to the universal literature. At present, it is still to be specified the agreement between the Government and the publishers. There is also the project, having in mind the special situation of the basque language, to make a survey among the administration translators, in order to set the basis for a planning.

Finally, we shall name the economic problems of the Association; of a yearly budget of eight million pesetas, the Basque Government has given only two, declaring that it is something new, whose benefits are unknown. In this sense, the "Gipuzkoako Kutxa" must be thanked for its collaboration in several activities of the Association.